

Alfons Maria Mucha

(24. července 1860 Ivančice – 14. července 1939 Praha)

Úroveň A – metodický list učitelé

I. Muchovy umělecké začátky, plakátová tvorba

Mladý Alfons Mucha studoval umění v Mnichově a v Paříži. Poté co přestal být finančně podporován hrabětem Egonem Khuen-Belassim, musel skončit se studiem a začít se živit vlastním uměním. To nebylo v Paříži pro celkem neznámého moravského malíře jednoduché. Mucha dělal, co mohl, ilustroval knihy a články v časopisech, vyučoval malbě. V roce 1894 ale nastal zlom - Mucha dostal zakázku na plakát pro divadlo „Théâtre de la Renaissance“. Plakát znázorňoval tehdy velmi slavnou herečku Sarah Bernhardt v divadelní hře Gismonda. Sarah Bernhardt byla návrhem tak nadšena, že okamžitě Muchovi nabídla smlouvu na dalších 6 let. Z Muchy se téměř přes noc stal světově známý malíř.

A.

- *Prohlédni si dva následující plakáty. Jeden byl vytvořen v roce 1894 Alfonsem Muchou, druhý jeho francouzským kolegou, malířem a známým tvůrcem plakátů Jules Chéretem v roce 1889. Urči, kdo namaloval který.*

Cílem úkolu je pořádně si prohlédnout oba plakáty. Na Muchově lze zcela jasně přečíst Théâtre de la Renaissance a jméno Bernhardt, což bude po přečtení úvodního rámečku vodítkem.

- *Proč byla Sarah Bernhardt z plakátu tak nadšena? Čím myslíš, že byl Muchův plakát zvláštní nebo jiný ve srovnání s plakátem Chéreta?*

Žáci by si mohli povšimnout originálního rozměru: výška Muchova plakátu více než dva metry umožňovala malíři zobrazit hlavní postavu v téměř životní velikosti. Mucha použil jemné pastelové barvy, plakát je plný jemných detailů a složitých motivů. Na plakátě téměř chybí odstíny červené, všudypřítomné na plakátech Chéretových. Plakát se svým vzhledem zásadně odlišoval od dosavadní francouzské tvorby.

- *Popiš ženu na plakátu tak, aby si ji posluchač nebo čtenář tvého textu mohl správně představit.*

Cílem úkolu je co nejdříve popsat plakát Gismonda, aby si jej žáci co nejlépe zapamatovali. Lze zadat za domácí úkol.

Rozměr originálu 216 x 74,2 cm

Rozměr originálu 84 x 61 cm

Zdroj: wikiart.org [15. 12. 2014].

Po úspěchu s plakátem Gismondy podepsal A. Mucha smlouvu také s tiskařem Champenoisem, pro kterého navrhoval reklamní plakáty a další reklamní tiskoviny.

B.

a)

b)

c)

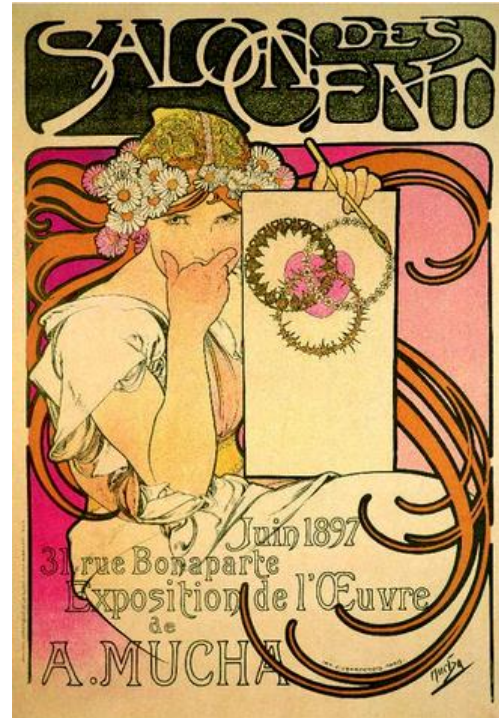
- Jeden z těchto třech reklamních plakátů nenamaloval Alfons Mucha, jeho autorem je opět Jules Chéret. Který to je?
Odpověď b): plakát Jules Chéreta z roku 1896.
- Pod každý plakát napiš, jakému výrobku dělá reklamu.

Zdroj: wikiart.org [15. 12. 2014].

II. Paříž, rok 1897 – první samostatné výstavy

První dvě Muchovy samostatné výstavy se uskutečnily nejdříve v „Galérie de la Bodinière“ a ještě v témže roce v „Salon des Cent“.

A.

Zdroj: www.muchafoundation.org [15. 12. 2014].

- Na dobové fotografii vidíš Alfonse Muchu. Napiš nebo vyjmenuj, co vše se dá z plakátů vyčíst. Kdo myslíš, že je autorem druhého plakátu a proč?

B.

Alfons Mucha požádal Sarah Bernhardt, aby jej v katalogu výstavy v Galérie de la Bodinière představila pařížskému publiku. Sarah mu odpověděla:

Drahý Mucho. Žádáte mě, abych Vás představila pařížské veřejnosti. (...) řiďte se mou radou, (...), vystavte svá díla. Budou mluvit za Vás (...). Jemnost Vaší kresby, originalita Vašich kompozic (...) to vše je okouzlí (...)

Zdroj: Mucha, Jiří. *Alfons Mucha*. Praha: Eminent. 1999, s. 154.

- Co Sarah Bernhardt Muchovi doporučuje?
- O čem je přesvědčena?

III. Alfons Mucha v USA

Na počátku 20. století byl Alfons Mucha světově uznávaným a vyhledávaným umělcem. On sám ale nebyl úplně spokojený, toužil po realizaci svého snu: Slovanské epeje. Byl přesvědčený, že pouze ve Spojených státech se mu podaří dostatečně rychle získat prostředky na jeho realizaci. Poprvé se na americký kontinent vydal v roce 1904, sedmou a poslední cestu Mucha uskutečnil v roce 1921.

Mucha pobýval v New Yorku, později i v Chicagu. Do bohaté newyorské společnosti jej uvedla pařížská baronka Lenora Rothschildová. Díky ní získal A. Mucha svoji první zakázku: portrét paní Wismann.

A.

Článek v americkém deníku „The Sun“ (New York), 10. dubna 1904 (výňatek)

a)

(...) Uprostřed místnosti stál, na velkém malířském stojanu, portrét paní Wismannové (...). Tvář a šaty vypadaly, jako kdyby se na nich odráželo mihotavé světlo plamenů. (...) „Obraz bude zavěšený nad krbovou římsou a bude to vypadat, že to zvláštní světlo vytvořil hořící oheň pod ním“, řekl umělec. (...)

Zdroj: A chat with M. Mucha. Opinions and work of a Paris Artist. In: *The Sun (New York)*, April 10, 1904, p. 9. Přeloženo.

- *Všimni si, kdy článek vyšel. Porovnej s informacemi v rámečku. Co z toho vyplývá?*

Článek vyšel nedlouho po Muchově prvním příjezdu do USA. I tam byl tedy známý, velké newyorské noviny s ním hned otiskly rozhovor.

- *Myslíš, že byl portrét věrný (dobře namalovaný)? Z čeho tak usuzuješ?*

„Tvář a šaty vypadaly, jako kdyby se na nich odráželo mihotavé světlo plamenů.“ Krb tam ale žádný nebyl. Mucha navíc vysvětluje, že až bude obraz zavěšený nad krbovou římsou, bude to vypadat, jako kdyby se na obraz hořící oheň promítal.

b)

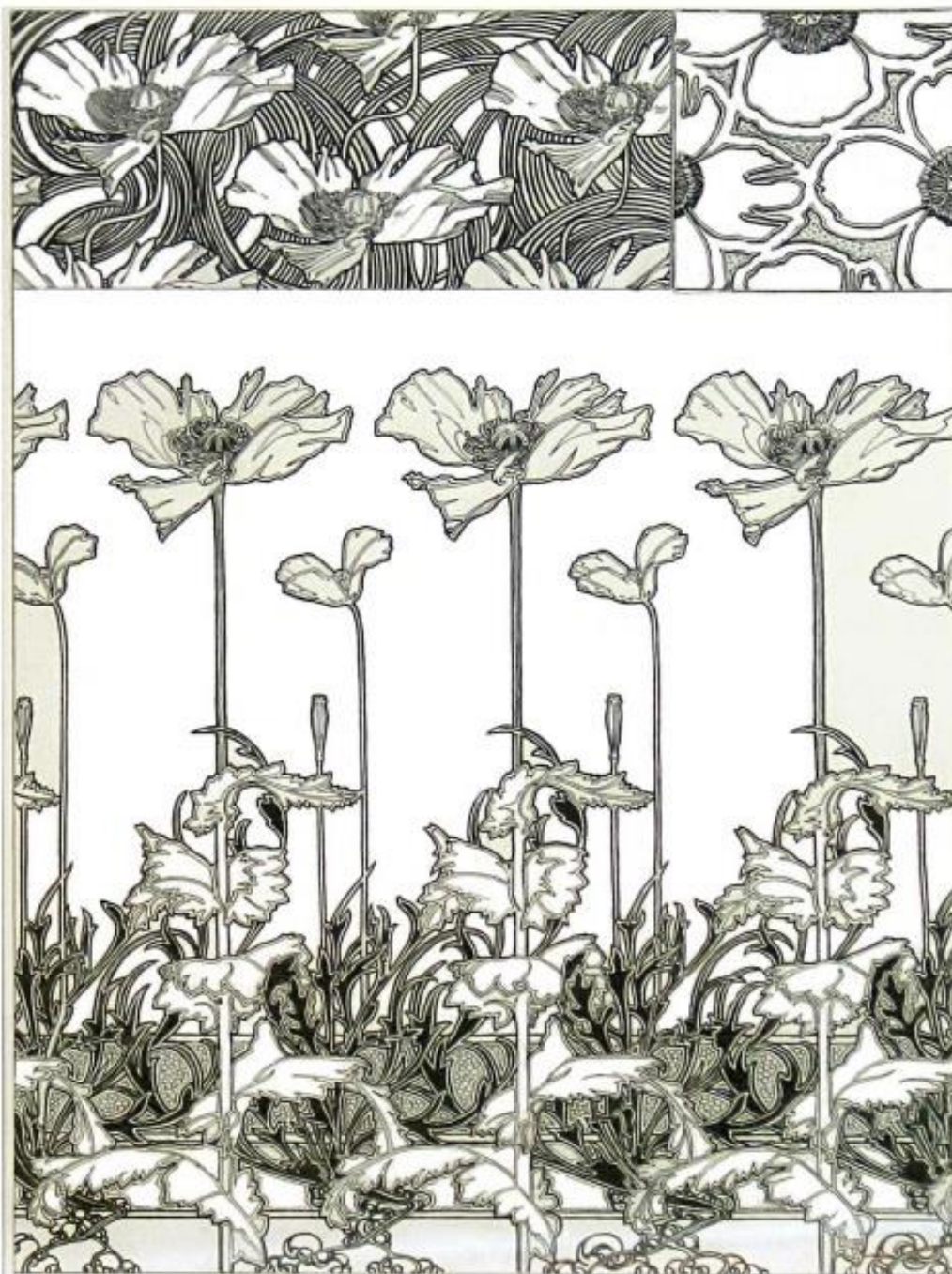
[O Muchově stylu] Nic, co se nacházelo v přírodě, neuniklo rychlému oku a hbité tužce – květiny, plody, zvířata, hmyz, ryby, vše bylo přizváno do hry. (...) „Přírodu neustále studuji“, řekl Mucha, „neustále“. [Příroda] (...) je plná podnětů“.

Zdroj: A chat with M. Mucha. Opinions and work of a Paris Artist. In: *The Sun (New York)*, April 10, 1904, p. 9. Přeloženo.

- *Vysvětli pojem „vše bylo přizváno do hry.“ Pak se podívej na plakát Gismondy a najdi na něm co nejvíce přírodních motivů. Pojmenuj je.*

B.

Na počátku 20. století (v roce 1902 a 1905) A. Mucha vydal dva soubory velkých skic, které nazval „Documents décoratifs“ a „Figures décoratives“. Jednalo se vlastně o učebnice secesního stylu, podle kterých se brzy vyučovalo v Evropě i ve Spojených Státech.

Zdroj: Mucha, A. *Documents décoratifs*, 1902. Plate 38. © Mucha Trust. <http://www.muchafoundation.org/> [15. 12. 2014].

- *Nech se inspirovat Muchovým dílem, vybarvi ho a sleduj při tom, jaké komplikované křivky a obrazce Muchovy přírodní motivy vytvářejí.*

IV. Slovanská epopej

Stejně tak jako Paříž přinesla Muchovi osudové setkání s herečkou Sarah Bernhardt, které odstartovalo jeho uměleckou kariéru, i ve Spojených státech se Mucha seznámil s člověkem, který změnil jeho malířskou dráhu. Byl to bohatý podnikatel a mecenáš Charles Richard Crane.

Mucha o tomto setkání píše v dopise svému příteli, historiku a profesoru na Karlově univerzitě, Čenku Zíbrtovi. Rok 1919.

V Americe zaujal se mou myšlenkou můj (...) přítel Charles Richard Crane a svým (...) pochopením a (...) finančním přispěním uspil (...) provedení této práce. Ujednali jsme (...), že Slovanská epopej bude obsahovat dvacet obrazů z dějin všeho Slovanstva a že po ukončení budou obrazy tyto dány darem hlavnímu městu Praze. Od roku 1911 pracuji na díle (...).

Zdroj: Dr. Zíbrt, Čeněk. Slovanská epopej původem Amerického slovanského sdružení. In: *Osvěta*. Praha: Nakladatelství Otto, s.r.o., 1921, roč. 51, číslo 6, s. 336. (Původní zdroj: Srov. *Denní Hlasatel*, Chicago: 1920, 16. září).

- *Proč setkání s Ch. R. Cranem změnilo Muchovi život? Co mu Ch. R. Crane slíbil a za jakých podmínek?*

Ch. R. Crane přislíbil Muchovi finanční pomoc, aby mohl vytvořit 20 pláten zobrazujících výjevy ze slovanských dějin (Slovanskou epopej) s tím, že po dokončení bude dílo věnováno hlavnímu městu Praha. Ve skutečnosti Slovanská epopej nejdříve v období první republiky cestovala po výstavách v Čechách, v roce 1933 byla uskladněna a později ukryta před Němci ve sklepním úkrytu v Praze. Tam se ovšem obrazy vlhkostí poničily, po válce bylo tedy potřeba je restaurovat. K tomu ale chyběla politická vůle, Mucha byl v té době označený za buržoazního malíře a o jeho dílo nebyl zájem. Navíc Praha nedisponovala vhodnými prostory. V roce 1950 se vyskytla nabídka Epopej vystavit na rodné Moravě. Rytířský sál zámku v Moravském Krumlově se ale ukázal být v havarijním stavu, obrazy byly tedy opět uskladněny, z úschovy vyzdviženy až v roce 1962, část byla restaurována a od roku 1963 vystavena na zámku v Moravském Krumlově. Kompletní Epopej tam pak byla vystavena od roku 1968. Do Veletržního paláce v Praze se díla definitivně přestěhovala až v roce 2012.¹

- *Podívej se na následující fotografii A. Muchy v sále pražského Klementina, kde v roce 1919 proběhla výstava prvních pěti dokončených pláten, aby sis udělal představu, jak velká ta plátna byla.*

¹Pokorná, Irena. *Slovanská epopej Alfonse M. Muchy v Moravském Krumlově*. Bakalářská práce. Ústav archeologie a muzeologie. FFMU. Brno. 2009.

Zdroj: Mucha s vystavenými plátny v Klementinu. 1919. © Mucha Trust. <http://www.muchafoundation.org/> [15. 12. 2014].

- *Na této fotografii pózuje Mucha sám pro jeden z výjevů Slovanské epeje, respektive stojí modelem pro ztvárnění jedné historické osobnosti. Jaké? Porovnej s obrazem číslo 8 Slovanské epeje. Najdi na internetu, jak se jmenuje. Napoví Ti také fotografie pomníku na konci stránky. Víš, kde se nachází?*

Zdroj Muchovy fotografie a obrazu č. 8 Slovanské epeje: © Mucha Trust. <http://www.muchafoundation.org/> [15. 12. 2014].

Zdroj barevné fotografie: www.wikipedia.org. [15. 12. 2014].

V. Muchova umělecká práce pro nově vzniklý stát – Československo

Alfons Mucha byl velkým vlastencem, proto hned po vzniku Československa vytvořil bez nároku na honorář návrhy na nové poštovní známky a bankovky.

Zdroj: poststamps.wz.cz [15. 12. 2014].

- *Co je na známce zobrazeno? Proč myslíš, že si A. Mucha vybral právě toto panorama?*
Mucha sám k tomu napsal:

..... Každý národ má své Palladium
kterému svěří osudy své budoucnosti.
Já od dětství viděl jsem a cítil
ve vznešených formách chrámu sv. Víta
na hradě pražském hmotné vtělení
téhoto symbolu. proto nemohl jsem
voliti žádný jiný pro první naše poštovní
známky – vždyť se jednalo o první
svobodné znaky mého národa.

Alfons Mucha

Zdroj: poststamps.wz.cz [15. 12. 2014].

Alfons Maria Mucha (24. července 1860 Ivančice – 14. července 1939 Praha)

© Spolek ČŠBH. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního Programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy v roce 2014.